

ברכות נג

אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של נכרים ולא על הנר ולא על הבשמים של מחים, ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה.

קושי: בשלמא נר - משום דלא שבת, אלא בשמים מה טעם לא?
תירוץ: אמר רב יהודה אמר רב: הכא במסבת נכרים עסקינן, מפני שסתם מסבת נכרים לעבודה זרה היא.
קושי על התירוץ: הא מדקתני סיפא: אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה, מכלל דרישא לאו בעבודה זרה עסקינן!
תירוץ: אמר רבי חנינא מסורא: מה טעם קאמר, מה טעם אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של נכרים - מפני שסתם מסבת נכרים לעבודה זרה.

נר ששבת

תנו רבנן: אור ששבת מברכין עליו, ושלא שבת - אין מברכין עליו.
שאלה: מאי שבת ומאי לא שבת?
הצעה ודחייתה: אי נימא, לא שבת מחמת מלאכה אפילו ממלאכה דהתירא - והתניא: אור של חיה ושל חולה מברכין עליו!
תשובה: אמר רב נחמן בר יצחק: מאי שבת - ששבת מחמת מלאכת עבירה.
תיזוק: תניא נמי הכי: עשית שהיתה דולקת והולכת כל היום כולו - למוצאי שבת מברכין עליה.

<u>מברכין עליו</u>	<u>נכרי שהדליק מישראל וישראל שהדליק מנכרי</u>
<u>אין מברכין עליו</u>	<u>נכרי מנכרי</u>

קושי: מה שנא נכרי מנכרי דלא - משום דלא שבת, אי הכי ישראל מנכרי נמי, הא לא שבת!
המשך הקושי: וכי תימא, הך איסורא אזל ליה והא אחרינא הוא ובידא דישראל קא מתילדא - אלא הא דתניא: המוציא שלהבת לרשות הרבים חייב, אמאי חייב? מה שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר!
תירוץ: אלא: לעולם דאיסורא נמי איתיה, וכי קא מברך - אתוספתא דהתירא קא מברך.
קושי על התירוץ: אי הכי, נכרי מנכרי נמי!
תירוץ: אין הכי נמי, גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון.

סתם אור – האם אפשר להניח שבא מישראל ואפשר לברך עליו?
תלוי בסיטואציה - לפי מסקנת הסוגיה:

- מחצה על מחצה ישראל
- ראה תינוק ואבוקה בידו, בודק אחריו, אם ישראל הוא – מברך

ראה אור ממקום אחר – האם אפשר לברך?
אם היה אור לצורך אור מותר לברך אם לצורך אחר, אסור – רשימה של אלו המותרים לפי הגמרא:

- אם עבה כפי הכבשן - מברך עליו
- אור של כבשן, תנור וכיריים מברכין עליו – בסוף ולא בתחילה
- אור של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו (מחלוקת בין רש"י ור"ח אם דווקא כשיש אדם חשוב או דווקא כשאין), כשיש שמש שגר שם, וכשאין ירח שמאיר
- נר של מתים שהיו משתמשים בו רק במקרה שהוציאו מת בלילה כי אז מוכח שהיו משתמשים בו לאור

אמר רב הונא: בשמים של בית הכסא, ושמן העשוי להעביר את הזוהמא - אין מברכין עליו.
קושי: למימרא, דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עלויה, מיתיבי: הנכנס לחנותו של בשם והריח ריח, אפילו ישב שם כל היום כלו - אינו מברך אלא פעם אחד, נכנס ויצא, נכנס ויצא - מברך על כל פעם ופעם; והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא וקמברך!
תירוץ: אין, לריחא נמי הוא דעבידא, כי היכי דנירחו אינשי וניתו ונזבון מיניה.